

Tilburg University

Sociale werkvoorziening is sterke businesscase

Wilthagen, Ton

Published in:
Het Financieele Dagblad

Publication date:
2021

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Wilthagen, T. (2021). Sociale werkvoorziening is sterke businesscase. *Het Financieele Dagblad*, 25.

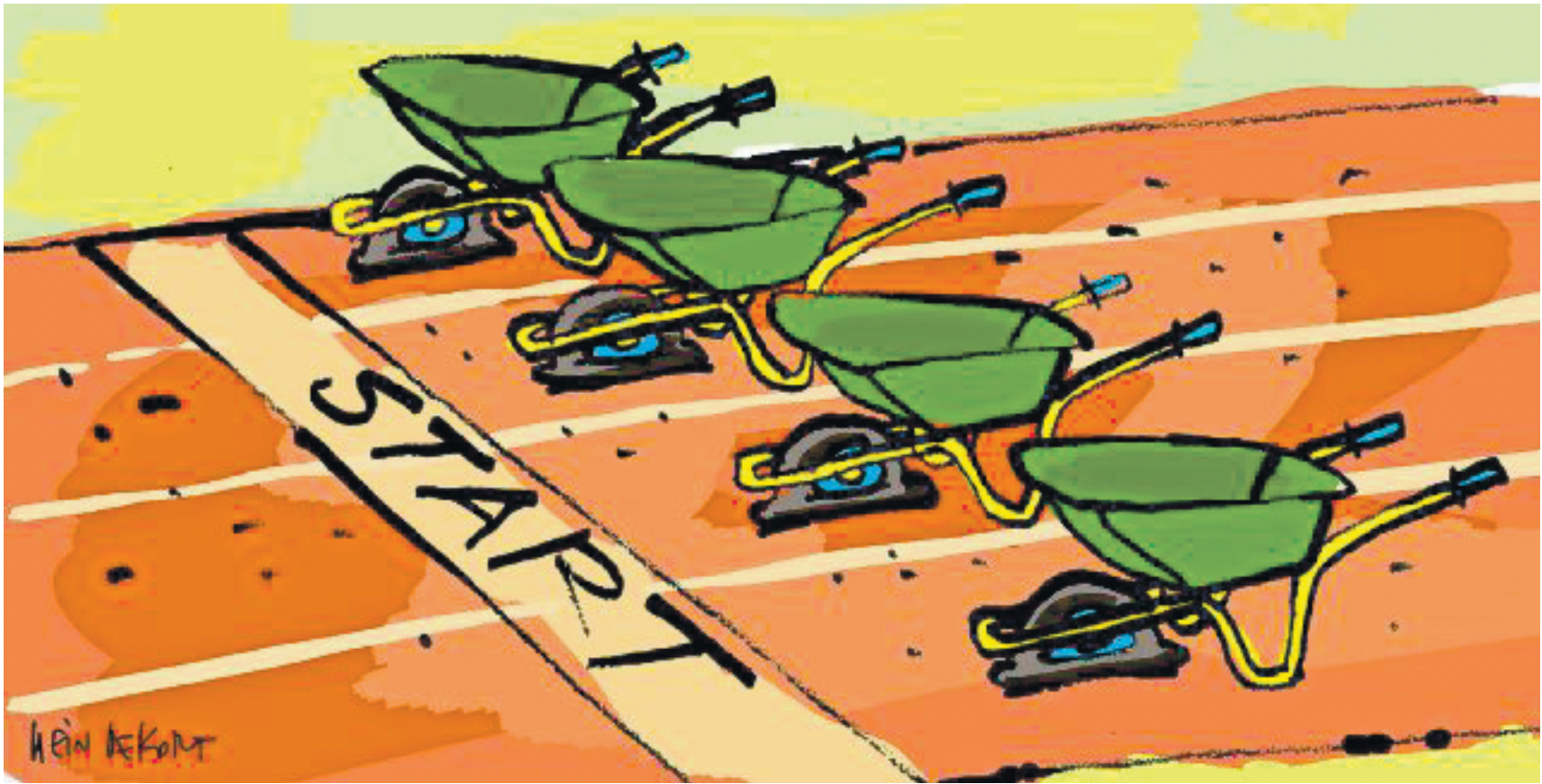
General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

ILLUSTRATIE: HEIN DE KORT VOOR HET FINANCIËLE DAGBLAD

ARBEIDSMARKT

Sociale werkvoorziening is sterke businesscase

De Participatiewet werd ingevoerd in 2015. Deze wet moest mensen met een beperking of afstand tot de arbeidsmarkt aan een reguliere baan helpen. Tegelijkertijd werden de sociale werkplaatsen gesloten voor nieuwe werknemers. Nu, zes jaar later, blijkt dit beleid geen succes.

Dat vindt ook de Tweede Kamer. Begin deze maand schaarde een meerderheid zich achter een initiatiefwet van CDA en SP om de sociale werkvoorziening nieuw leven in te blazen. Maar deze reanimatie zal niet vanzelf gaan.

Het afsluiten is de sociale werkvoorziening niet in de koude kleren gaan zitten. Logisch, want het zijn productie- en dienstverlenende bedrijven die hun capaciteit en bedrijfsresultaten moeilijk op peil konden houden.

Maar ook de mensen die vroeger als werknemers in deze beschermde werkomgeving zouden instromen, kwamen nu van een koude kermis thuis. Volgens het Sociaal en Cultureel Planbureau nam hun werkzekerheid flink af.

Waar voorheen nog twee derde aan het werk kwam, viel dat terug tot nauwelijks meer dan een derde. Veel van hen kwamen thuis te zitten en zitten daar nog steeds.

DE WORTEL EN DE STOK
Het leek de PvdA-bewindslieden Lodewijk Asscher en Jetta Klijnsma in het vorige kabinet zo mooi. Iedereen met een beperking die langs de kant stond, zou eindelijk aan de slag kunnen bij een reguliere werkgever. Loonkostensubsidies en jobcoaches zouden dat mogelijk maken.

Tegelijkertijd zou worden bespaard op uitkeringen en op de als duur aangemerkte arbeidsvoorwaarden in de sociale werkvoorziening. Werkgevers en overheid zouden veel extra banen gaan creëren: 125.000 in totaal. Naast de wortels kwam er een quorumregeling als stok achter de deur.

Intussen is genoegzaam bekend dat de realiteit op de arbeidsmarkt anders is. De Participatiewet is niet de gamechanger gebleken. En ook al wordt er hard gewerkt aan de banenafpraak, de inclusieve arbeidsmarkt is niet dichterbij gekomen.

➤ **Meerderheid Kamer wil nieuwe sociale werkvoorziening**

➤ De baten zijn aanzienlijk, ook maatschappijbreed

➤ Accepteer dat er groepen zijn die blijvend beschermde werkomgeving nodig hebben

Een inclusieve arbeidsmarkt levert enorm veel op, maar vraagt ook de nodige investeringen

De coronacrisis maakt het nog lastiger voor de bijna 1,5 miljoen mensen die graag duurzaam willen meedoen, maar daartoe niet de kans krijgen.

SOCIALE ONTWIKKELBEDRIJVEN
CDA en SP willen nu de sociale werkvoorziening omvormen tot sociale ontwikkelbedrijven. Binnen en buiten zo'n bedrijf moeten mensen zich verder kunnen ontwikkelen.

Hiervoor worden allerlei trajecten ingezet: begeleiding, training en scholing, werken in een beschermde werkomgeving, gemeentelijke opdrachten, groeps- en individuele detachering en directe plaatsing in een zelfstandige baan bij het bedrijfsleven. Mocht dat laatste niet lukken, dan kunnen mensen terugkeren bij het ontwikkelbedrijf.

De Tweede Kamer repareert niet alleen het echec uit 2015 maar sluit ook aan bij de koers die de sociale werkplaatsen zelf sindsdien varen. De werkplaatsen noemen zich al ontwikkelbedrijven en zijn tegen de wind in creatief en ondernemend op zoek gegaan naar nieuw werk. Zij zullen zeker bereid zijn deze rol verder uit te bouwen.

Een inclusieve arbeidsmarkt levert veel op, maar vraagt ook om investeringen. De initiatiefwet is hierover nog onduidelijk en verwijst naar een verkenning in opdracht van de FNV. Terecht wordt gewezen op de brede waarde van participatie in betaald en zinvol werk. Deze waarde zien we in meer welzijn, een betere gezondheid, een betere toekomst voor de kinderen van uitkeringsgerechtigden en minder criminaliteit.

Deze grote opbrengsten voor de samenleving worden nog niet meegerekend in het kostenplaatje voor de nieuwe plannen. We kunnen ze wel inschatten, maar ze niet gebruiken om investeringskosten tegen weg te strepen. Ook zitten de kosten en baten niet in dezelfde boekhouding. Mensen die aan de slag gaan, maken minder gezondheidskosten in termen van medicijnen en doktersbezoeken. Maar die baten komen ten goede aan de ziektekostenverzekeraars en niet aan het ontwikkelbedrijf.

Ook kan een sociaal ontwikkelbedrijf

niet zonder goede publiek-private samenwerking en het inspelen op de particuliere markt. Het is onmogelijk alle kosten uit publieke middelen te dekken.

Een andere valkuil is dat we in Nederland niet accepteren dat een grote groep mensen blijvend een beschermde en gestructureerde werkomgeving nodig heeft. Deze groep redt het niet in de flexibele schil van *lean*, *mean* en *agile* bedrijven. Als je ontwikkelbedrijven keihard afreken op uitstroom, zoals destijds ook het geval was bij de melkertbanen, zijn teleurstellingen niet te voorkomen. Dan gaat een toekomstig kabinet het toch weer over een andere boeg gooien en houden we jobbeleid in stand.

Tot slot vereist een sociale werkvoorziening 'nieuwe stijl' een heldere taakverdeling in de uitvoering van het beleid. Ook hier lijken de initiatiefnemers tamelijk licht over te denken. Momenteel hebben het UWV, de gemeente én de sociale werkvoorziening wettelijke taken bij de re-integratie van mensen met beperkingen en afstand.

FLINKE UITDAGING
De crisis maakt pijnlijk duidelijk hoe zwak onze infrastructuur is voor de scholing van werkzoekenden en het van werk naar werk helpen van mensen. In dit werkveld is het dus een flinke uitdaging de initiatiefwet uit te voeren. Mocht dit weer leiden tot een nieuw moeras in de verzorgingsstaat, dan zullen de deelnemers aan de ontwikkelbedrijven geen stap vooruitkomen.

Sociale ontwikkelbedrijven zijn een goed idee. Maar dan moeten we als samenleving eerst erkennen dat toegang tot, en bijdragen aan betaalde arbeid doelen op zichzelf zijn. Dat kan alleen in een sociale economie.

Ton Wilthagen is hoogleraar Arbeidsmarkt, Tilburg University. Reageer via opinie@fd.nl

